

Ú v o d n ý p r e j a v
vedúceho maďarskej vládnej delegácie
na bratislavskom kole maďarsko-slovenských rokovaní
o vykonaní rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v Haagu
z 25. septembra 1997, konaného 7. marca 2007

Vážený pán splnomocnenec vlády

Vážené dámy a páni!

S radosťou potvrdzujem, že naše rokovania sa urýchlili a čoraz bližšie sa dostávame k tomu, aby sme na koniec nášho takmer desaťročného sporu dali bodku. Som si istý, že pri desiatom výročí Rozsudku by sme už nechceli diskutovať o základných otázkach. Buď dovedy dospejeme k zhode, alebo musíme uznať, že táto cesta, po ktorej ideme, nie je plodná. Ani o tom nepochybujem, že aj Medzinárodný súdny dvor by s radosťou prijal, keby do termínu desiateho výročia nastal posun. Buď by mohol vymazať záležitosť Projektu Gabčíkovo - Nagymaros zo zoznamu, alebo by sa ním mohol aktívne zaoberať, aby uspokojivo usporiadal tie body, v ktorých sa stranám po dlhých rokovaniach nepodarilo dospieť k dohode.

V mojom príhovore, uvádzajúcom naše dnešné rokovanie, by som sa chcel dotknúť dvoch tém. Obe sa vlastne viažu na dokumenty, ktoré strany pripravili a už skôr vzájomne odovzdali, k materiálom, o ktorých diskutujeme aj teraz.

Najprv by som sa vyjadril o návrhu dohody odovzdanom slovenskou stranou na rokovanom kole 19. decembra 2006. Maďarská strana dôkladne preštudovala slovenský návrh, a na tento vyhotovila podrobnú a zdôvodnenú odpoveď, ktorú slovenskej strane odovzdala 22. februára 2007 na preštudovanie. Maďarská odpoveď – ako ste si prečítali – pozostáva z dvoch častí. Prvá časť odpovede dáva textové návrhy vzhľadom na obsah dohody, ktorá má byť medzi našimi krajinami uzavretá. Druhá časť našej odpovede obsahuje dôkladné

zdôvodnenie, aby bolo slovenskej strane jasné, čo a prečo maďarská strana prijala, zmenila alebo zamietla z pôvodného slovenského návrhu. Dovoľte mi, aby som pripomenul: naše rokovania by urýchlilo, keby tá strana, ktorá podá textový návrh, zároveň opatrla svoj návrh zdôvodnením. Týmto by sa dalo vyhnúť nedorozumeniam a bolo by vidieť o čo sa textový návrh opiera. V niekoľkých minútach by som rád zhrnul podstatu maďarskej odpovede na slovenský návrh.

Strany sa už predtým dohodli na tom, že vykonanie Rozsudku zrealizujú vo viacerých krokoch. Spomedzi nich prvým je formulovanie, a potom prijatie takej dohody, ktorá zachytí základné princípy vykonania Rozsudku. Po dohode o základných princípoch môže nasledovať vyjasňovanie všetkých tých – hlavne technických – detailov, ktoré sú potrebné na zmenu Zmluvy z roku 1977 alebo na jej nahradenie novou zmluvou.

Rozhodným stanoviskom maďarskej strany je, že dohoda v prvom kroku

- (a) musí reflektovať všetky relevantné ustanovenia Rozsudku, ktoré majú vplyv na budúce správanie sa strán,
- (b) musí definitívne vyjasniť: čo sa bude považovať za vzájomne prijatý spôsob vykonania Rozsudku,
- (c) čo zároveň vyjasní to, že ktoré ustanovenia Zmluvy z roku 1977 chcú strany v budúcnosti (hoci aj pozmeneným spôsobom) uplatniť a ktoré budú kvôli Rozsudku a udalostiam, ktoré medzičasom nastali, považovať za prekonané.

Hodnotiac návrh dohody slovenskej strany sme mohli konštatovať, že tento sa nedotýka každého podstatného ustanovenia Rozsudku, niektoré otázky nevyjasňuje definitívne, ale určuje dočasné ustanovenia. Preto sú v návrhu maďarskej strany, pripojenému k slovenskému návrhu textu, zachytené aj východzie stanoviská vzťahujúce sa na okruhy otázok, ktoré v ňom neboli spomenuté, ale sú nevyhnutné k vykonaniu Rozsudku.

Ako vieme, Rozsudok ako zmluvné ciele vymenoval ochranu proti povodniam, výrobu energie, plavbu a ochranu životného prostredia. Obe strany pri mnohých príležitostiach vyjadrili, že tieto ciele sú rovnocenné. Preto je dôležité vyzdvihnúť, že ciele ochrany životného prostredia – okrem opísania posudzovania vplyvov – zo slovenského návrhu chýbajú. Najzákladnejšie spôsoby plnenia cieľov ochrany životného prostredia, ich hlavné

hľadiská, určujúce princípy však nie je možné z budúcej dohody vynechať, veď Rozsudok práve kvôli environmentálnym dôvodom od strán požaduje, aby zmluvu znova prerokovali vo svetle dnešnej situácie.

Maďarská strana ohľadne úžitkov, teda vyrobenej energie, považuje za potrebné, aby dohoda brala do úvahy to, že náklady a úžitky, kvôli ustanoveniam Rozsudku a existujúcej situácii, už nie je možné rozdeliť medzi strany pôvodným spôsobom. Teda 50-50 %-né stavebné plnenie strán už nie je možné realizovať, preto je z hľadiska úžitkov potrebné nové rozdelenie, ktoré sa – sčasti – môže zakladať na odlišnom stavebnom plnení strán. Druhým základom rozdelenia úžitkov je podiel na hydropotenciáli. Maďarská strana dala návrh na možný spôsob riešenia rozdelenia.

Stanovisko maďarskej strany ďalej je, že strany musia vychádzať z bodu 155 (2) C Rozsudku, teda najskôr musia rozhodnúť, či vytvoria spoločný prevádzkový poriadok, alebo sa dohodnú ináč. Pokiaľ rozhodnú tak, že objekty, ktoré sa majú zachovať, budú prevádzkovať spoločne, tak ako o úžitkoch pochádzajúcich z prevádzky, tak aj o nákladoch prevádzky, ako aj o rizikách a spôsobe znášania prípadných škôd sa musia dohodnúť na základe jednotných princíпов. Prakticky je možné vylúčiť, aby náklady na údržbu ktoréhokoľvek prvku sústavy, prijatej za spoločnú, zaťažovali výlučne jednu stranu – to by ostro protirečilo písmu aj duchu Zmluvy z roku 1977. Preto sú pre maďarskú stranu neprijateľné niektoré návrhy rozdelenia nákladov uvedené v slovenskom návrhu.

Maďarská strana počas rokovaní aj viackrát naznačovala, že teoreticky je pripravená dať svoj súhlas na prevádzkovanie, do dnešného dňa protiprávne fungujúceho, čunovského objektu (takzvaný Variant C), pokiaľ dostane primeranú záruku na prevádzkovanie takto vytvorenej sústavy, ktoré bude zlučiteľné s požiadavkami ochrany životného prostredia, ako na to poukázal aj Súd v bode 146 Rozsudku. Zodpovedajúc tomu musí byť naša dohoda symetrická, obe strany musia *expressis verbis* vziať na vedomie vzniknutú situáciu, a musia prispieť k rozptýleniu environmentálnych pochybností. Jedným, ale nie výlučným čiastkovým prvkom by mohol byť záväzok na vykonanie strategického posudzovania vplyvov – ktorý by bolo možné zasadiť do mechanizmu opatrení Rámcovej smernice EÚ o vode.

Za rovnako nevyhnutné považujeme vysporiadanie sa s tým, že prehodnotíme Dohodu z roku 1995, ktorá aj pôvodne vznikla len na krátky čas, s dočasným charakterom.

Zodpovedajúc tomuto prehodnoteniu je aktuálne vytvorenie prechodného režimu delenia prietokov, ktorý by bol viac v súlade s Rozsudkom, medzinárodnými právami Maďarska súvisiacimi s hraničnými vodami a so smernicami Európskeho spoločenstva, ktorý by mohol stranám slúžiť ako kompromisné (*medzilahlé*) riešenie do praktickej realizácie definitívneho riešenia prijatého v priebehu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Maďarská strana v odpovedi zaslanej pred niekoľkými týždňami formulovala svoj prvý, všeobecný názor o návrhu dohody slovenskej strany. Dnešného dňa počítame s meritórnou diskusiou, vzájomným spoznaním stanovísk strán, a ďalej s tým, že v niektorých otázkach sa podarí zblížiť stanoviská.

Za druhé sa v krátkosti vyjadrím k slovenskému dokumentu s odpoveďou súvisiacou s uplatniteľnosťou práva Európskej únie.

Je fakt, že od 1. mája 2004 chcú obe strany už ako členovia Európskej únie usporiadať osud tých prírodných zdrojov, ktorých sa dotýka množstvo predpisov Európskeho spoločenstva. Z toho vyplýva, že ako prvá dohoda, tak aj zmena Zmluvy z roku 1977 (alebo zmluva, ktorá ju nahradí) musia teraz byť nie len v súlade s environmentálnymi normami a štandardmi, ktoré medzičasom vznikli, tak ako to požaduje bod 140 Rozsudku, ale aj so všetkými smerodajnými predpismi a praxou Európskeho spoločenstva, tak ako to predpisuje článok 10 Rímskej zmluvy. Na význam tohto nedávno dôrazne poukázal Európsky súd v súvislosti so sporom dvoch členských štátov (Írska a Veľkej Británie), ktorý môže byť považovaný aj za environmentálny.

Slovenská odpoveď v mnohých prípadoch nereaguje na otázky a návrhy položené maďarskou stranou v jednotlivých tematických okruhoch a miesto meritórnej argumentácie často obsahuje kategorické zamietnutia a nedostatočne podložené vyhlásenia. S tým zámerom, aby maďarská strana presvedčila slovenskú stranu na prehodnotenie svojho strnulého zamietavého stanoviska formulovaného vo svojej odpovedi, chce maďarská strana slovom reflektovať vo vzťahu k slovenskej odpovedi na maďarské stanovisko súvisiace s relevanciou práva Európskej únie, a pripravuje sa na to, aby v krátkom čase odovzdala svoju odpoveď slovenskej strane aj vo forme dokumentu.

Nakoniec, nemôžem nechať bez slova slovenskú domnienku, že právny spor Projektu

Gabčíkovo - Nagymaros vynesení Rozsudku skončil. Aby sme spomenuli len niekoľko vecí, prevádzkovanie Variantu C je až do dnes protiprávne, vlastnícke pomery nie sú usporiadané, zásobovanie horného úseku vodou nie je postačujúce, nenastala rehabilitácia prírodného stavu. Ako je všeobecne známe, záležitosť aj naďalej figuruje na zozname „nedoriešených záležitostí“. Niet pochýb, že pokiaľ nezanikne porušovanie práva zhmotnené v jednostrannom prevádzkovaní čunovského stupňa a jednostrannom privlastňovaní si úžitkov, právny spor existuje.

Na základe vyššie uvedeného má maďarská strana dva návrhy:

- (1) Maďarská strana navrhuje meritórnú diskusiu o návrhu dohody a už teraz oznamuje, že je pripravená formulovať nový textový návrh, ak sa v priebehu dnešnej diskusie stanoviská priblížia.
- (2) Maďarská strana navrhuje svojmu slovenskému partnerovi, aby po vypočutí argumentov maďarskej strany, prehodnotil svoje vlastné stanovisko vo vzťahu k úlohe právnych predpisov Európskeho spoločenstva pri konečnom usporiadaní gabčíkovsko-nagymaroského právneho sporu.

Dúfajúc, že budeme mať úspešný rokovací deň, ďakujem za vašu ctenú pozornosť!